

Tumtippen

Nr 125 – december 2025 MAGISKA BRÖDERNA Sveriges äldsta trolleriförening

Vinnare 1:a Carl Tillenius - 2:a Håkan Berg - 3:a Love Melander
Till vänster Irené Lönnqvist (Johnny Lonnns fru) och klubbmästare Crillo

Crillos comments

Trolleriåret 2025 fick en avslutning värdig sitt namn när **Johnny Lonn Memorial** avgjordes på Norra Brunn. Carl Tillenius tog hem segern, men det var helheten som imponerade mest: tempot, variationen och inte minst skratten. Sällan har en tävling varit så fartfylld och så rolig.

Ett varmt tack till alla som gjorde kvällen möjlig: de tävlande, domarna, konferenciern Per Eklund, Manne och Anders som med säker hand kalibrerade tävlingen, våra generösa sponsorer familjen Lönnqvist och Lennart Melldahl – och inte minst Håkan Berg, som bjöd på ett inspirerande seminarium. I ett samtal tillsammans med Tom Stone borrade Håkan djupt i magins innersta väsen och dess nära koppling till humor.

Just Håkans seminarium har blivit det bärande temat i detta nummer av **Tumtippen**. Det har lett vidare till Matina Wikstens nyss framlagda avhandling om *det villkorade skrattet*, och vidare till Per Eklunds lysande bok *Trolleriet – konst och kultur*, där jag har fokuserat på sambandet

mellan Johnny Lonn och humor. En tredje artikel är en tänkt intervju med Johnny Lonn själv – en reflektion, ovanifrån kan man säga, över det som just utspelade sig på Norra Brunn.

Du finner också ett referat från Satoris seminarium – stort tack till Carl Johan Petri för ett fint reportage.

Du finner också här vårt vårprogram. Ta gärna med en trolleriintresserad vän – föreningen behöver nya krafter. Valberedaren Rolf Isberg efterlyser kandidater till styrelsen. Själv går jag på frivarv och förra numret av *Tumtippen* rattades av Wilhelm Boghammar. Stort tack, Wille.

Självklart innehåller numret också tre trolleritrick, med stigande svårighetsgrad. Det sista, av Clas Gardell, är inget mindre än en pärla.

Gott Nytt År

Crillo

Innehåll

Crillos comments	1
Vårens program med Magiska Bröderna	3
Seminarier – Magiska Bröderna	3
Årsmöte och tävling	3
Samarbeten och öppna träffar	4
JLM – Johnny Lonn Memorial 2025	5
Tävlingen JLM.....	5
Kalibreringsakten	5
Dags för tävlingen JLM – Johnny Lonn Memorial 2025	6
De tävlande	6
Håkan Berg – Föredrag om Trolleri, Humor och Kreativitet	9
När fel blir rätt – en magisk kväll med Satori	11
Humor, trolleri och konsten att skratta tillsammans	13
Per Eklund, trolleriet – och arvet efter Johnny Lonn.....	16
Ovan molnen med Johnny Lonn	18
Klockan.....	21
Burken	24
Fotografisk färgförvandling	26

Vårens program med Magiska Bröderna

Nedan ett **preliminärt program för våren**, med seminarier, träffar, samarbeten och rekommenderade föreställningar. Som alltid är ambitionen att kombinera inspiration, kunskap och gemenskap – och att välkomna nya intresserade till vår värld.

Seminarier – Magiska Bröderna

Torsdag 5 februari – Trickbytdag

📍 Kungstensgatan 45

🕒 18.00–21.00

Vi rensar skåp och lådor!

Ta med trick, böcker, rekvisita och idéer som du inte längre använder. Kvällen ägnas åt demonstrationer, försäljning, byten och spontana samtal. Ett utmärkt tillfälle att både bli av med material och upptäcka nya favoriter.

Torsdag 5 mars – Det bästa (och mest sensationella) från Blackpool

📍 Kungstensgatan 45

🕒 18.00–21.00

En rapportkväll från världens största trollerihändelse – Blackpool Magic Convention.

Med **Dag Lofalk** och **Crillo**, eventuellt även **Magnus Vihagen**.

Nya trick, starka idéer, trender och personliga reflektioner från årets resa.

Torsdag 9 april – Ett trick · En förklaring

📍 Kungstensgatan 45

🕒 18.00–21.00

Flera deltagare presenterar varsitt trick och förklarar metod, konstruktion och tanke bakom. Fokus ligger på *varför* tricket fungerar – inte bara *hur*. En kväll som passar både nybörjare och erfarna trollkonstnärer.

Årsmöte och tävling

Söndag 3 maj

📍 Norra Brunn

🕒 14.00–21.00

Årsmöte för Magiska Bröderna, följt av:

- **Seminarium med Tom Stone.** Tom räknas idag som **en av världens absolut främsta trollerihjärnor**. Hans idéer studeras, diskuteras och byggs vidare på av professionella trollkonstnärer världen över.
- **Tävlingen GULDHATTEN**

En hel eftermiddag och kväll fylld av inspiration, diskussioner och tävlingsmagi.

👉 Känner du någon som är trolleriintresserad?

Den personen är också varmt välkommen. Vi vill bli fler medlemmar, och detta är ett perfekt tillfälle att prova på. **Fri entré.**

Samarbeten och öppna träffar

Väsby Magiska Klubb

I samarbete med **Lasse Svahn** arrangeras trolleriträffar på:

📍 Herrgårdsvägen 20, Upplands Väsby
🕒 13.00–16.00

Alla medlemmar i Magiska Bröderna är välkomna.

Datum: 1 februari, 1 mars, 5 april, 10 maj, 7 juni

Loppmarknad & magisk mötesplats

Stefan Haglund planerar den första trolleriloppmarknaden:

📅 **Lördag 28 februari (preliminärt)**
🕒 12.00–17.00

Om intresse finns kan detta bli en återkommande, månatlig sammankomst – med gästartister, föredrag och seminarier.

Representanter från flera magiska föreningar kommer att finnas på plats för information, medlemsansökningar och kurser.
Enklare servering (korvgubbe) finns tillgänglig.

Rekommenderade föreställningar

Lördag 31 januari 2026 – Siegfried & Joy

📍 Södra Teatern

Den tyska duon Siegfried & Joy är just nu bland de mest omtalade namnen inom modern magi. Med en kometartad internationell framgång tar de nu sin spektakulära, humoristiska och visuellt slående magi till Stockholm.

Räkna med en kväll fylld av briljant komik, tankeböjande illusioner och stor scennärvaro – en tydlig Vegas-känsla mitt i Stockholm.

21 & 22 mars 2025 – Carl-Einar Häckner: *Siluetter*

📍 Södra Teatern

Stockholmspremiär för Carl-Einar Häckners nya föreställning ***Siluetter***. En kväll med trolleri, humor, visor och poesi – och ett fortsatt samtal med publiken om konsten, livet och fantasin.

”Jag har målat mina tankar... Livet har gett mig nya superkrafter.
Ni kommer att känna igen mig. Det blir direkt. Rätt på.
Det ska bli roligt!” Säger Häckner.

JLM – Johnny Lonn Memorial 2025

För sjunde året i rad arrangerade Magiska Bröderna en minikonferens till Johnny Lonnns ära på Norra Brunn, söndagen den 23 november. Åtta trollkarlar tävlade i årets JLM – och utan tvekan blev det den mest imponerande tävlingen hittills, både vad gäller tävlandenas skicklighet och den stora variationen av stilar: allt från clowntrolleri och mentalmagi till mikromagi och stor scenmagi. Sällan har Norra Brunn skrattat så mycket under en och samma kväll.

Salongen var fullsatt under hela dagen, som bjöd på inspirerande seminarier och ett välfyllt dealer room där flera trollerihandlare visade upp sina alster.

Tävlingen JLM

Den årliga tävlingen kulminerade i en spännande final där **Carl Tillenius** stod som vinnare, med **Håkan Berg** tätt efter på andra plats. **Love Melander** tog en välförtjänt tredjeplats.

Kalibreringsakten

Anders Modén och Manne Schagerström bidrog som vanligt med sin underhållande kalibreringsakt, där de på humoristiskt sätt betonade att en tävlingsakt skulle beakta presentation, publikkontakt, skicklighet och personlighet. Och som vanligt var det förstås nyskapat till det tillfälle.

Dags för tävlingen JLM – Johnny Lonn Memorial 2025

Konferencier för kvällen var **Per Eklund**, som var i absolut toppform. Med sin varma saklighet presenterade han de åtta tävlande och bjöd dessutom på ett elegant trick där Johnny Lonn stod i centrum – en fin hyllning som satte tonen för hela tävlingen.

De tävlande

Olle Nilsson

Olle öppnade tävlingen med en humoristisk akt fylld av skiftande dialekter. Grunden var Tommy Wonder's klassiska pickpocket-rutin – utförd med både precision och komik.

Micke Askenäs

Micke framförde en av sina klassiska mentala akter: fyra häftpistoler, varav en är laddad.

Åskådarna väljer en efter en vilken pistolen som ska avfyras genom Mickes hand – och tack vare lyckliga val slutar allt väl. En nervkittlande och smart rutin.

Dozzie

Dozzie tog sig an "Three Cups and Balls" i sann Dozzie-stil: fullt av humor, snabba repliker och oväntade vändningar. Publiken var med honom från första till sista slaget på kopparna.

Love Melander

En charmig och humoristisk akt där ett fritt valt kort återfanns bakat i ett magiskt bröd. Love levererade både skratt och förvåning – och belönades med tävlingens tredjepris.

Nalle Laanela

Nalle bjöd på en clownakt i Topper Martyns anda, där de kinesiska ringarna fick ett alldeles eget liv. En varm och lekfull rutin som hyllade både klassisk clownkonst och trolleri.

Carl Tillenius

Årets **vinnare**. Carl framförde en humoristisk och rytmiskt berättad akt på rim, inspirerad av den japanska origamitraditionen: 折り紙のカエル – “Origami no kaeru” (Origamigrodan). En kreativ kombination av berättande, visuellt trolleri och perfekt tajming.

Christopher Dolk

Christopher framförde en elegant och exakt förutsägelseakt med musikinstrument som tema. När allt summerades visade sig hans förutsägelse stämma till hundra procent – imponerande och stilrent.

Håkan Berg

Håkan bjöd på en variant av sin prisbelönta “King of Birds”. Full fart, full humor och fullträff i publiken. Han slutade på **andra plats**, med endast en hårsman från segern.

Håkan Berg – Föredrag om Trolleri, Humor och Kreativitet

Håkan Berg assisterad av Tom Sbone

1. Grundidé: Trolleri och humor är nära besläktade

- Båda bygger på **övertäckning**.
– *"Utan övertäckning har vi inte magi, och utan övertäckning har vi inte humor."*
- Båda kräver **tydlig struktur**, rytm och tajming.
- I både humor och magi skapar vi en **kontrast** som publiken reagerar på.

2. Personlighet och stil – kärnan i allt

- Matcha alltid **trollerieffekter med din personlighet**.
– Det ska se ut som *du*, inte som någon annan trollkarl.
- Håkan: *"Att gå omkring med fyra kort i ett plastfodral tycker jag är lite nördigt."*
- passar hans stil.
- Var extremt noga med vad som **passar dig, din energi och ditt uttryck**.
- Ha ett **filter** som sorterar bort effekter du inte ska göra – även om de är bra.

3. Kreativ process: idéer och skapande

- Idéer uppstår ofta **plötsligt och oväntat**.

– Exempel: *King of Birds* föddes i en leksaksbutik när en mekanisk fågel surrade omkring i ett snöre.

- Var öppen för impulser – men var också beredd att **forma om och förädla** dem.
- Det är **underbart** att få lägga tid på att lösa kreativa problem.
– *"Det vi sysslar med är odödligt."*

4. Kill Your Darlings

- Var inte förälskad i dina idéer.
- Det tar emot att ta bort något – men det är nödvändigt.
- Håkan berättade att det tog honom nästan **20 år** att verkligen acceptera detta i sitt arbete.
- Du måste kunna **skapa om**, kasta om, börja om.

5. Närvaro och ödmjukhet

- Sträva alltid efter att vara **närvarande** på scenen.
- Var **ödmjuk inför din kreativa kapacitet**.
- Etablerade trollkarlar har **inte** lättare att vara kreativa – tvärtom kan rutiner ibland vara ett hinder.

6. Dramat och tydligheten

- Trollkarlen måste **sätta dramat**.
- Informationen till publiken ska vara **tydlig**.
– Åskådaren måste förstå **scenen, dramat** och vad som står på spel.
- Om något ser konstigt ut – **ta reda på varför**.
– *"Man måste fråga sig: Vad är inte bra med det här?"*

7. Humor och trolleri – samma principer

- Både humor och magi handlar om att:
 1. Skala bort det onödiga.
 2. Förfina.
 3. Förtydliga.

4. Maximera kontrasten före överraskningen.

- Strukturmässigt arbetar man **på samma sätt** i humor som i trolleri.

8. Förfina och skala bort

- Att skapa och förbättra trolleri är att:
 - Ta bort **onödiga moves**
 - Förenkla
 - Förstärka det viktiga
- Överförbart direkt till humor:
 - Ta bort sidospår
 - Lyfta fram punchline
 - Förstärka rytmen

9. Håkan om sitt eget arbete

- *"Jag är noga med de trick jag väljer. Jag måste få in humorn – och det kan ta tid."*
- Han analyserar alltid:
 - Vad fungerar?
 - Vad fungerar inte?
 - Vad ser märkligt ut?
 - Var finns överraskningen?

10. Magins syfte enligt Håkan

- Trollkarlens viktigaste uppgift: **"Att få folk att bli mer levande."**
- Publiken ska gå därifrån mer vakna, mer nyfikna, mer öppna.

När fel blir rätt – en magisk kväll med Satori

Rapporterar Carl-Johan Petri

Torsdagen den 23 oktober träffades en förväntansfull skara medlemmar i Magiska Bröderna i Folkuniversitetets lokaler på Kungstensgatan 43, redo att upptäcka hur det oväntade kan bli helt rätt. Under rubriken "Hur fel kan bli rätt -- när effekten är viktigare än metoden" hölls en workshop med den karismatiska trollkarlen Satori.

Satori inledde med att personligt och gripande berätta om sin egen bakgrund och hur han som barn fann vägen in i trolleriets förtrollande värld. Det var en berättelse som verkligen trollband publiken från första stund.

Därefter fick deltagarna prova på tre olika trick. Det första handlade om att få vatten att mystiskt försvinna i en tidning med hjälp av smart förberedda fickor och dubbelhäftande tejp. Det andra tricket involverade en penna som på ett finurligt sätt

kunde förflytta sig från att ligga ovanpå handen till att plötsligt dyka upp inne i handen – och sedan tillbaka igen. Slutligen fick deltagarna fila till kort för att utföra ett klurigt korttrick som verkligen satte fingerfärdigheten på prov.

Som avslutning visade Satori ett extra trick där en penna verkade klistra sig mot handflatan med hjälp av en osynlig tråd. Han avslutade med en smårolig anekdot om honung, vilket fick alla att skratta. Det var en välorganiserad och mycket trevlig workshop där alla gick hem med lite mer magi i bakfickan.

Humor, trolleri och konsten att skratta tillsammans

Johnny Lonn Memorial bestod i år i ovanligt hög grad om just humor. Inte som en krydda vid sidan av trolleriet, utan som dess bärande struktur.

Under dagen höll Håkan Berg ett seminarium om kopplingen mellan trolleri och humor. Han visade hur skrattet inte bara är ett resultat av ett lyckat trick, utan ofta själva verktyget. Ett sätt att styra publikens uppmärksamhet, skapa rytm och bygga förtroende. Humor och magi delar samma grundprinciper. Tajming, överraskning och precision.

Detta blev också tydligt under tävlingen. Många av tävlingsakterna var starkt humoristiska, med excellenta pauseringar, där skrattet fick ta plats utan att störa illusionen, tvärtom förstärkte det den. I de bästa ögonblicken uppstod något mer än bara underhållning. Ett gemensamt andetag i salongen, där publik och artist möttes i exakt rätt ögonblick.

Det väckte en större fråga. Vad är det egentligen som händer när vi skrattar tillsammans? Vad är humor, vad gör den med oss – och varför är den så avgörande, inte minst i trolleriet?

Vad är humor?

Humor kan beskrivas som förmågan att uppfatta och uttrycka det komiska, ofta genom något oväntat. En språklig vändning, ett brott mot normen eller en igenkännbar vardagssituation som vrids ett halvt varv till. Ordvitsar, ironi, självironi, absurditeter och fysisk humor fungerar alla enligt samma princip. De lurar vår förväntan.

Men humor är inte bara teknik. Det är kommunikation. Ett skämt säger alltid mer än sin bokstavliga mening. Det signalerar position, självdistans, mod eller tillhörighet. När vi skämtar säger vi samtidigt. Så här ser jag på världen och jag hoppas att du vill dela den blicken med mig.

Just därför är humor så känslig. Samma skämt kan fungera perfekt i ett sammanhang och misslyckas totalt i ett annat. Humor är alltid situerad. Den kräver sammanhang.

Skrattet är socialt – och villkorat

Vi skrattar sällan ensamma. Skrattet är i grunden kollektivt, även när det kommer spontant. Det fungerar som ett socialt kvitto. Vi förstår varandra. Men det är också ett risktagande. Skrattar jag nu eller låter jag bli?

Modern forskning visar att skratt inte bara handlar om vad som sägs, utan vem som säger det, när det sägs och på vems bekostnad. Ett skratt kan förena, men också markera gränser. I

en grupp kan tystnaden vara lika talande som skrattet.

Denna dynamik har undersökts i detalj av Martina Wiksten, som i sin avhandling "Det villkorade skrattet - tjejer, humor och allvar" (2025) studerat hur unga tjejer använder humor i vardagen.

Hennes forskning visar hur skrattet fungerar som en social kompass. Ingen vill vara den som skrattar åt fel sak – men heller inte den som inte skrattar alls.

Skrattet måste placeras rätt. Det är villkorat.

Mår vi bra av humor?

Ja – men inte av vilken humor som helst, och inte i vilket sammanhang som helst.

Humor frigör endorfiner och dopamin. Den minskar stress, stärker

relationer och skapar välbefinnande. I pressade situationer fungerar den som ventil. I sorgliga sammanhang kan den ge andrum. Därför säger vi ofta att humor hjälper oss att "överleva".

Men humorns positiva kraft är tätt knuten till upplevelsen av gemenskap. Humor som upplevs som inkluderande stärker. Humor som upplevs som exkluderande gör motsatsen. Wikstens forskning betonar just detta. Humor är både social och antisocial. Den kan vara varm och samlande – men också ett medel för makt, disciplinering och uteslutning.

Och det är just därför humor är så svår att angripa. När något sägs "på skämt" blir det svårare att bemöta på allvar.

Humor som livshållning

Särskilt självironi har en särställning. Att kunna skratta åt sig själv är ofta ett tecken på trygghet och mognad. Det är ett sätt att erkänna livets ambivalens – att saker kan vara både viktiga och löjliga samtidigt.

Humor hjälper oss att leva med motsägelser. Vi kan skratta åt det absurda i en svår situation utan att förneka allvaret. I det avseendet är humor inte en flykt från verkligheten, utan ett sätt att stå ut med den.

Humor i trolleriet – skrattet som verktyg

I trolleriet är humor långt ifrån en bisak. Den är ett av de mest effektiva verktyg som finns. Ett skratt sänker publikens försvar, skapar förtroende och fungerar ofta som perfekt misdirection. När publiken skrattar,

släpper den kontrollen – och just där kan magin ske.

Men humor i trolleri handlar inte bara om teknik. Den etablerar relationen mellan artist och publik. Är magikern överlägsen, självironisk, lekfull eller absurd? Skrattet avgör svaret.

Detta blev tydligt under Johnny Lonn Memorial. I flera akter var humorn inte något som "lades ovanpå" trolleriet, utan något som bar det. De exakta pauseringarna – att våga vänta in skrattet, låta det klinga av och först därefter fortsätta, visade på stor scennärvaro och mognad.

Särskilt stark är den självironiska humorn i trolleri. När magikern tillfälligt gör sig själv till den som misslyckas, skapas trygghet. Publiken skrattar – men känner sig aldrig dum. Det är humor som delar makten i rummet.

Lek och allvar – samtidigt

Humor är aldrig bara trams. Men den är heller inte alltid motstånd eller normbrott. Ibland är den just vad den ser ut att vara, ett skratt i stunden. Ändå formar dessa ögonblick våra relationer, vår självbild och vår känsla av tillhörighet.

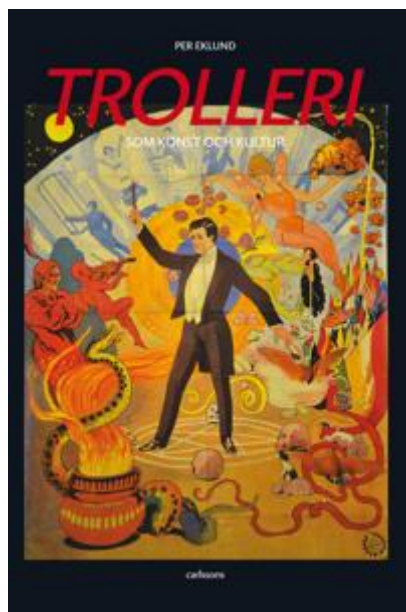
Att ta humor på allvar betyder inte att förstöra den. Det betyder att förstå dess kraft.

Johnny Lonn Memorial 2025 visade med stor tydlighet att humor inte är något som står bredvid trolleriet. Den är en del av dess kärna. Precis som magin bygger den på tajming, precision och mod och precis som magin fungerar den bara när publiken vill vara med.

Skrattet är villkorat.

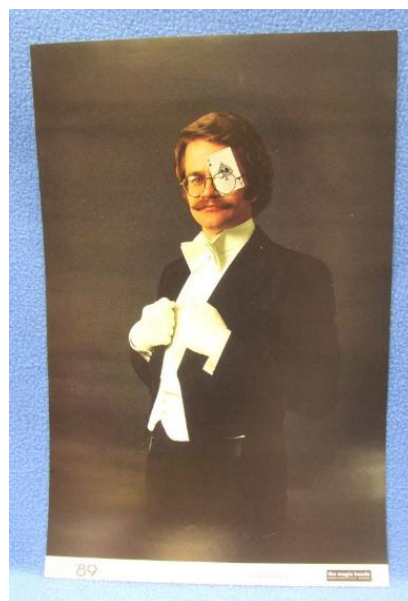
Men när det uppstår, tillsammans, i rätt ögonblick, då är det nästan magiskt.

Per Eklund, trolleriet – och arvet efter Johnny Lonn

När humor och trolleri möts på scen – som under Johnny Lonn Memorial – blir det tydligt hur nära sammanflätade dessa två uttryck är. Skrattet fungerar inte bara som belöning efter ett lyckat trick, utan som motor för tajming, publikrelation och magisk verkan. Just denna koppling ger en extra resonans åt "Trolleri – Som konst och kultur", skriven av Per Eklund (2016). En bok som på djupet visar att humor och trolleri alltid har gått hand i hand.

Boken är den första breda, seriösa historiska översikten över trollerikonsten på svenska. Per Eklund är inte bara pedagog och historiker, utan proffs på att trolla. Han kan det praktiska men även det teoretiska. Det märks. Framställningen drivs av entusiasm, fingertoppskänsla och en djup förståelse för hur magi faktiskt

fungerar – i handen, på scenen och i mötet med publiken.

Trolleriets förbisedda historia

Pers grundtes är enkel men kraftfull. Trollerikonsten är en av våra äldsta konstformer och samtidigt en av de mest förbisedda i historieskrivningen. Genom en kronologisk vandring, från antikens tempelillusioner, via medeltidens gycklare till 1800-talets salonger och varietéer, visar Per hur trolleri speglar varje tids föreställningar om makt, kunskap, tro och underhållning.

Här blir humorn central. Gycklarens skratt, den självvironiska magikerns charm och den lekfulla publikkontakten har genom historien fungerat som skydd och strategi. När trolleri misstänkliggjordes som svartkonst eller djävulskap blev humorn ett sätt att avväpna. Ett leende kunde rädda liv.

Per visar också hur marginaliserade grupper som kringresande artister, lekare och varietéunderhållare, spelade en avgörande roll för kulturens utveckling. I Stockholms tänkeböcker från 1500- och 1600-talen dyker de upp som vittnen och bifigurer, ofta sedda med misstänksamhet men outhärliga för stadens nöjesliv.

När praktiken möter historien

Bokens största styrka ligger i de partier där Per använder sina egna trollerikunskaper för att läsa historiska källor. Han identifierar klassiska illusioner i texter och bilder som annars hade passerat obemärkta. Ett exempel är den uråldriga illusionen där ett djur halshuggs och återuppväcks. Det är dokumenterat i egyptiska papyrer, återkommande på 1700-talet och i modern tid utförd av David Copperfield.

Här knyts historien direkt till scenen. Trolleri är inte bara idéer. Det är teknik, pausering och publikpsykologi. Samma principer som gällde då gäller nu. Det är också här kopplingen till Johnny Lonn blir tydlig.

Johnny Lonn och humorns tradition

Johnny Lonn var en mästare i att förena teknisk briljans med humor. Hans scenpersona byggde på värme, självdistans och exakt tajming – egenskaper som Pers bok visar har djupa historiska rötter. Under 1800-talets blomstringstid, som utgör

bokens kärna, blev just humorn avgörande när trolleriet flyttade från gatan in i salonger och teatrar. Publiken skulle inte bara förundras, utan också känna sig trygg.

Det är ingen tillfällighet att många av de mest minnesvärda akterna under Johnny Lonn Memorial präglades av just detta: humor som bar trolleriet, snarare än tvärtom. Excellenta pauseringar, där skrattet fick klinga av innan nästa magiska slag, är ett arv som sträcker sig rakt tillbaka till Robert-Houdin och Hofzinser.

En bok som förklarar nuet

Även om Per tydligt hyllar trolleriets "guldålder" under 1800- och tidigt 1900-tal, är boken högst relevant i dag. När trolleriet återvänder till mer avskalade former som close-up, street magic och humoristisk dekonstruktion. Påminner "Trolleri – Som konst och kultur" oss om att detta inte är något brott med traditionen, utan en återgång.

Humor har alltid varit trolleriets sociala kontrakt med publiken. Den säger. Lita på mig, vi leker tillsammans. Precis som under Johnny Lonn Memorial blir skrattet då inte en bisak, utan en del av illusionen.

Per Eklunds bok gör något ovanligt: den ger trolleriet den historiska tyngd det förtjänar, utan att ta ifrån det dess lekfullhet. För alla som vill förstå varför humor och magi hör ihop – på scen, i historien och i dag – är detta en outhärlig bok.

Ovan molnen med Johnny Lonn

En tänkt interoju tolv år efteråt – medan skratten fortsätter att eka

Det är märkligt hur vissa röster aldrig tystnar. 12 år efter sin bortgång är **Johnny Lonn** fortfarande närvarande i svenskt trolleri, inte som bara ett minne, utan som en pågående instruktion: *det ska gå fortare och det ska vara roligare.*

Jag föreställer mig att vi sitter ovan molnen. Johnny lutar sig tillbaka, korsar benen och tittar ner mot Norra Brunn där **Johnny Lonn Memorial 2025** just har avslutats. Publiken skrattar fortfarande. På scenen har det varit bra trolleri, tydlig humor, exakt tajming. Johnny ler.

– Ja, säger han. *Det där duger. Men hade de sprungit lite fortare än tigern?*

Minnesstunden som blev ett facit

Årets upplaga blev, för att använda ett ord Johnny själv hade gillat, *exemplariskt*. Tre pristagare. Men egentligen var det hela kvällen som vann. Det var variation, tempo, och framför allt: humor som bar trolleriet. Precis den kombination Johnny predikade långt innan det blev en självklarhet i branschen.

– *Publiken ska inte hinna tänka*, säger Johnny ovan molnen. *Hinner de tänka börjar de analysera. Och analys är humorens värsta fiende.*

Det är också därför hans berömda tigerliknelse fortfarande håller. När du möter en tiger i djungeln gäller det inte att vara snabbast i världen, bara lite snabbare än den du har med dig. I trolleriets värld betyder det. Bättre tempo, tydligare kommunikation och mer närvaro än akten före.

Beslutet som säger allt

Johnny brukade berätta om morgonen den 19 september 1970. Klockan 9.00 gick han in till sin chef på reklambyrån och sa:

– *Jag går ut och röker.*

Sedan kom han aldrig tillbaka.

– *Jag rökte inte ens*, konstaterade han torrt.

Istället valde han ett liv där han, med egen formulering, arbetade tio minuter om dagen istället för åtta timmar och slapp bli chef och arbeta tolv. Det är ett skämt, förstås. Men också ett koncentrat av Johnny Lonn.

Beslutskraft, självironi och en exakt känsla för var poängen ska landa.

Att glömma – med stil

Minnet var ett av hans favoritämnen. Inte för att han hade ett perfekt minne, utan för att han inte hade det. Historien från Italien, där han glömt vem som skrivit musiken till sin akt, är klassisk. Silvans snabba råd – *säg Beethoven* – var briljant. Producentens svar – *den går jag inte på* – ännu bättre.

– *Att glömma kan vara en tillgång, säger Johnny. Bara man glömmet på rätt ställe.*

Samma sak i tv-programmet *Supersvararna*, när frågan om Sveriges förbundskapten i VM 1990 plötsligt tömde hans hjärna på allt innehåll. Lösningen blev inte ett svar, utan ett trots. Vägran. Tystnad. Och till slut. Seger. Publiken älskade det. För att det var mänskligt.

Humor som metod

Johnny var aldrig "bara" den roliga trollkarlen. Han var pedagog. I seminarier, intervjuer och samtal återkom han till samma kärna: Det är inte *vad* du gör. Det är *hur* du gör det.

Han citerade gärna siffrorna 7–38–55. Orden står för sju procent av kommunikationen, rösten för trettioåtta och kroppsspråket för femtiofem. Översatt till magi. Tricket är sju procent. Resten är du.

– *Ett trick du inte gillar kommer att avslöja dig, sa han. Du får dåligt kroppsspråk gratis.*

Flygrädsla, bomber och logik

Hans skämt om flyg är fortfarande lika användbara. Det är inte farligt att flyga, det är farligt att störta, särskilt sista centimetern. Och sannolikheten för två bomber ombord? Minimal. Alltså bar han alltid med sig en själv.

Det är klassisk Johnny-logik: korrekt, absurd och levererad med stenhård min.

Intervjun som aldrig tog slut

När Per Eklund intervjuade Johnny för några år sedan rann tiden iväg. Svaren studsade mellan galenskap och precision. Om resor, om Bill Cosby i Las Vegas, om Parisduvor som hostar, om Hamlet spelad parallellt med *My Fair Lady*. Alltid med samma underton: världen är konstig, så varför låtsas som något annat?

– *Det finns bättre trollkarlar än jag, sa Johnny. Men inte i den här världen.*

Går det att lära sig att vara rolig?

Det var en fråga han tog på allvar. Hans svar var alltid praktiskt:

1. Behärska tricket fullständigt.
2. Gör något oväntat – låt det "gå fel".
3. Kommentera felet med en replik som förflyttar skrattet från dig till publiken.

Hängslena i stället för duvan är skolboksexemplet. Tricket är korrekt utfört, en resultatet är fel. Och där, i det glappet, föds skrattet.

Spionen i Zürich

Och så historierna. Som den om pianisten i Zürich, som visade sig vara rysk spion. Gränspolis, kulsprutepistoler, stela fingrar och improviserat trolleri i en kasern. Vodka, fotboll på hotellrummet, och insikten: *jag vet att han vet att jag vet.*

Johnny lade ut häftstift vid sängen för säkerhets skull. Glömde det. Klev upp. Skrek. Spionen vaknade.

– *Vad hände med honom?*

– *Sist jag hörde simmade han med*

dykutrustning i en amerikansk militärhamn.

Sant? Kanske. Spelar det roll? Inte alls.

Ovan molnen, igen

Vi tittar ner på scenen där nya generationer tar vid. Johnny nickar nöjt.

– *De har förstått, säger han. Att magi utan humor är teknik. Och humor utan teknik är prat. Det är mötet som är konst.*

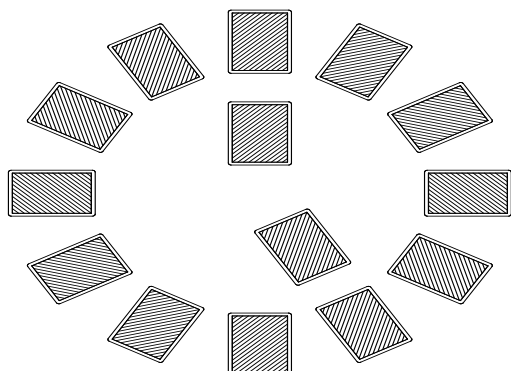
Sedan reser han sig. Scenen väntar. Skrattet också.

Från en tävling på Magic Bar, där Per Eklund, Johnny Lonn och jag stod på pallen. Där lämnar vi humorns rum – och kliver in i trickens hemliga struktur.

Klockan

(Ett klassiskt kortexperiment med urtavla)

Effekt

Två åskådare deltar.

Den första tänker på en timme på klockan och minns ett kort.

Den andra minns ett annat kort.

Kortleken läggs ut som en urtavla. Med hjälp av två kort som visare visar trollkonstnären först den ena åskådarens kort – och därefter, efter en liten justering av visarna, även den andres. Allt sker utan att trollkonstnären någonsin frågar efter timtalet.

Princip

Effekten bygger på:

- positionskontroll via ett nyckelkort
- enkel matematik (mod 12)
- samt diskret vändning av kort under naturlig avledning

Metoden är stabil, lätt att följa och lämpar sig väl för undervisning.

Utförande

1. Val av timme

Be en åskådare tänka på en valfri timme mellan 1 och 12.

Låt honom blanda kortleken och därefter ta så många kort som motsvarar den tänkta timmen.

Dessa kort överlämnas till en andra åskådare, som håller dem dolda.

2. Minneskortet

Ta den återstående leken i vänster hand.

Förklara att du ska visa tolv kort – ett för varje timme.

Visa första kortet och säg:

”Om du tänker på klockan ett, kom ihåg detta kort.”

Lägg kortet på bordet med baksidan upp.

Visa nästa kort:

”Om du tänker på klockan två, kom ihåg detta kort.”

Lägg detta ovanpå det första.

Fortsätt på samma sätt tills tolv kort har visats och ligger i en hög.

3. Nyckelkortet

Lägg resten av leken åt sidan.

Ta upp de tolv korten, **titta diskret på bottenkortet**, och lägg därefter hela packet ovanpå leken.

Detta bottenkort är nu ditt **nyckelkort**.

Be den andra åskådaren titta på och memorera **bottenkortet i sin dolda packe**, och sedan lägga dessa kort ovanpå leken medan du vänder bort blicken.

4. Läget kontrollerat

- Kortet som först visades ligger nu som **13:e kort uppifrån**.
- Kortet som motsvarar den tänkta timmen ligger exakt på **den position som timtalet anger**.
- Trollkonstnären vet ännu inte vilken timme som valts.

5. Urtavlan

Lägg ut de översta korten i en cirkel på bordet.

Det första kortet placeras som **klockan 1**, nästa som **klockan 2**, och så vidare medurs tills tolv kort bildar en fullständig urtavla.

6. Bestäm timmen

Sprid leken med bildsidan mot dig.

Lokalisera nyckelkortet och räkna snabbt antalet kort från detta till toppen av leken.

Antalet kort motsvarar exakt **den tänkta timmen**.

Ta fram ett kort med samma valör och använd det som **timvisare**.

Ta ett annat kort som **minutvisare**.

Placera visarna på urtavlan.

7. Första avslöjandet

Det översta kortet på leken är nu den **första åskådarens kort**.

Vänd detta kort i smyg med bildsidan upp på leken, exempelvis genom att låta vänsterhanden falla naturligt mot kroppen under tal.

Be åskådaren koncentrera sig på sin timme.

Flytta timvisaren långsamt och stanna på rätt plats.

Vänd kortet vid denna timme och visa att det är **den andra åskådarens kort**.

8. Förbered finalen

Ta en break under det uppvända kortet på leken.

Lägg det just visade kortet ovanpå leken med bildsidan upp, utan att publiken ser det kort som ligger vänt under.

Visa att timvisaren har **samma valör som timtalet**.

Vänd nu leken mot publiken och vänd de två översta korten som ett, så att de hamnar med baksidan upp.

Lägg det översta kortet tillbaka på rätt timposition på urtavlan.

9. Final

Säg:

”Eftersom du tänkte på ditt kort först, måste vi vrida minutvisaren något.”

Flytta minutvisaren lätt.

Vänd kortet på samma timposition.

Kortet visar sig nu vara **den första åskådarens kort**.

Kommentar

Effekten lämpar sig särskilt väl för:

- salong
- undervisning
- historiska eller klassiska program

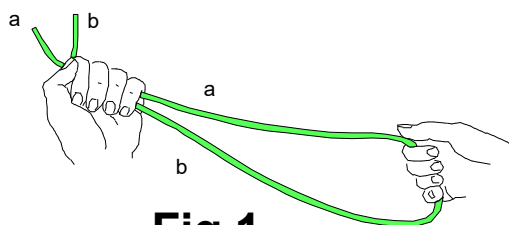
Den tydliga strukturen gör tricket idealiskt som exempel på hur matematik och enkel kortteknik kan kombineras till stark magi.

Burken

För tricket behöver du ett rep som är ca 1,5 m långt. Repet bör inte vara alltför mjukt. Tjockleken cirka 8 mm. Dessutom behöver du en burk där du borrat ett 10 mm i locket och botten. En sån där burk som man förvarade filmrullen för länge sen. Men vilken burk som helst går bra, men den ska ha ett lock också. Slutligen en duk som inte är genomskinlig.

Stoppa burken i högerficka och duken i vänster ficka ock ha repet till hands när du börjar.

Lämna repet till en åskådare för undersökning. När du får tillbaka repet skall du under avledning slå en knut mitt på repet. Denna knut skall inte åskådarna känna till.

Hela idén bygger på det gamla tricket där man korsar ändarna och lägger upp mitten mellan de korsade ändarna. När man sedan sträcker repet får man ibland en knut på repet. Genom att korsa repändarna olika kan man bestämma om det skall bli en knut eller ej. I det här fallet använder du knepet till att i smyg knyta en knut mitt på repet.

När du får tillbaka repet efter undersökningen tar du en ända i

vardera handen och viker ihop repet så att höger hands ända hamnar över änden du håller i vänsterhanden. Se fig. 1 där änden a ligger över b. Låt höger hand glida utefter repet mot mitten och sträck repet mellan händerna samtidigt som du säger: *"Det var inget fel på repet."*

Lägg nu upp mitten på repet mellan ändarna som fig. 2 visar. Märk att du tar in repet i handen bakom korsningen. det skall se ut som om du bara viker ihop repet för att få höger hand ledig.

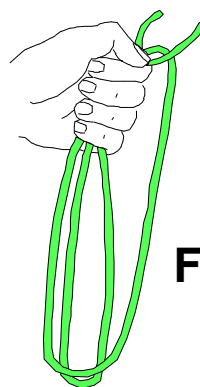

Fig 2

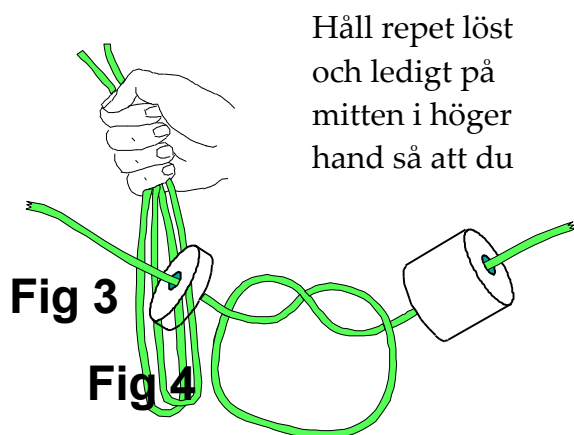
Tag upp burken ur höger ficka och lämna den för undersökning. När du lämnat ut burken tar du repet i höger hand som fig. 3 visar. Observera att mitten fortfarande skall vara kvar mellan ändarna. När du tagit repet i högerhanden tar du upp duken från vänster ficka.

Observera att mitten fortfarande skall vara kvar mellan ändarna. När du tagit repet i högerhanden tar du upp duken från vänster ficka.

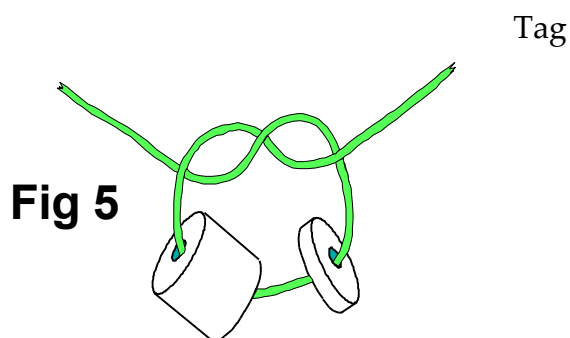
Vänd dig till åskådaren som undersöker burken och be åskådaren att öppna burken om det inte redan är gjort. Samtidigt som du talar till åskådaren tar du tag i de båda repändarna som sticker upp ur högerhanden. Sätt högertummen mellan ändarna och låt högerhanden glida utefter repet. Om du gjort rätt

skall du ha en knut i högerhanden när du sträckt repet. Drag inte till knuten så hårt eftersom du skall lösa den om en stund.

döljer knuten på mitten. Ingen får ana att du slagit en knut på repet.

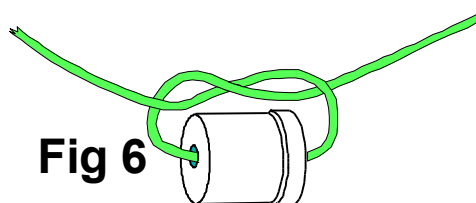
tillbaka den öppnade burken och träd repet genom hålet i botten inifrån och ut så att knuten hamnar i burken. Träd sedan den andra änden av repet genom hålet i locket. Stäng sedan

burken på mitten av repet. Burken sitter nu stängd mitt på repet. Vad publiken inte vet är att det finns en knut på repet i burken.

Låt nu två åskådare hålla var sin ända av repet. Låt repet hänga i en mjuk båge mellan dem. Repet får inte vara alltför hårt sträckt för då blir nästa manöver svår att utföra.

Lägg nu duken över burken. Gå nu med båda händerna under duken och utför följande manöver. Öppna burken försiktigt så att det inte hörs. Lös upp knuten så att det ser ut som fig. 4. Träd burken genom knuten så att den hamnar hängande i knuten. Träd locket på samma vis så att det hamnar i knuten som fig. 5. Stäng sedan burken. Knuten är nu knuten runt burken som fig. 6 visar.

Ta bort duken och säg: *"Jag tror att jag har misslyckats...."*. Resten får du hitta på själv.

Fotografisk färgförvandling

Bakgrund

Detta trick är konstruerat av **Clas Gradell** (1950-1920) som var en professionell trollkarl med specialitet på mässor. Han kallades "Sveriges meste mässtrollare". Här är en stark effekten där publiken både får en visuell förvandling och en "enda kortet"-final, med en rekvisita (blixtkuben) som känns oväntad och därför trovärdig som "förklaring".

Rekvisita

- 1 vanlig kortlek (vi antar **blå baksida**).
- 10 kort med **avvikande/fantasibaksida** (matchande format).
- 1 blixtkub preparerad med **ett gem** så att den kan utlösas utan kamera.

Förberedelse

1. Lägg blixtkuben i **höger kavajficka**.
2. Ta dina 10 fantasibakade kort och gör en liten specialpacke:
 - Lägg **ett blå-baksidigt kort** som **näst översta** kort i 10-packen. (Alltså: överst blått, under det 9 fantasibaksidor, och längst ned en fantasibaksida – beroende på din exakta ordning; poängen är att publiken ser blått överst och misstänker inget.)
3. Lägg denna packe i **vänster kavajficka**, med baksidorna vända utåt.

Inledning och laddning

Börja med något eller några vanliga korttrick med leken. När publiken är "inne i kortleken", säg:

"Nu vill jag göra ett experiment med världens minsta kamera – men med en väldigt stor blix.""

Den hemliga bytet i fickorna

1. **Palméra av ca 10 kort** från den vanliga leken i höger hand.
2. Sätt båda händerna i fickorna samtidigt:
 - Lämna de palmérade 10 korten i **höger ficka** (tillsammans med blixtkuben).
 - Ta upp **blixtkuben** med höger hand.
 - Vänster hand tar samtidigt upp **11-packen** ur vänster ficka och lägger den **underst i leken**.

Resultat: Leken blir inte misstänkt tjock; du har bara bytt ut 11 kort mot 10, och det sker under ett naturligt "rekvisitaögonblick".

De "10" korten som egentligen döljer något

1. Lägg blixtkuben på bordet.
2. Vänd leken med **bildsidan upp**.
3. Räkna av **10 kort från botten**, utan att vända ordningen.
4. Jämna till dessa 10 och lägg dem åt sidan på bordet med **baksidan upp**. Publikens upplevelse: "tio vanliga blå kort".
Verkligheten: tack vare **ett blått kort överst** ser ingen att under detta ligger **9 kort med annan baksida**.

(Dessutom: bottenkortet i leken är nu ett fantasibaksidigt kort.)

Val av tre kort (två fria + en forcering)

Låt en åskådare välja **tre kort** enligt följande:

- De **två första**: fritt val (du kan använda samma stopp-/riffle-val som du beskriver).
- Det **tredje**: forceras.

Val 1 och 2 (standard "stopp"-val)

1. Håll leken i vänster hand och riffla med vänster tumme uppifrån och ner.
2. Be åskådaren säga "stopp".
3. Lyft övre delen med vänster långfinger i framkant och tumme i bakkant.
4. Skjut fram översta kortet på den undre delen med höger långfingers spets och lägg tillbaka övre delen.
5. Kortet sticker nu ut. Ta det och lägg det **bildsidan upp** på bordet.
6. Upprepa för kort nummer två. Du har nu två kort bildsidan upp, lätt överlappande.

Det "hemliga" tredje kortet (dubbelkort som ett)

Säg:

"Nu tar vi också ett hemligt kort."

1. Ta en **break över de två bottenkort** med vänster lillfinger.
2. Riffla och be om "stopp" som tidigare.
3. Ta leken ovanifrån med höger hand på ett sätt som liknar de tidigare valen:

- höger tumme behåller breaken,
- pekfinger har kontakt med den övre delen,
- långfinger har kontakt med den undre delen.

4. Höger pekfinger svänger ut den övre delen till vänster hand så att du har en halva i varje hand, medan höger tumme håller break över de två nedersta korten.

Nu kommer falska uttaget:

5. Placera höger långfinger på översta kortet i den undre halvan som om du skulle skjuta ut ett kort – men **stryker bara** över kortet medan du låter den övre halvan glida tillbaka.
6. Släpp nu **de två nedersta korten som ett** på den undre halvan.
7. Lägg tillbaka den övre halvan så att allt linjerar i bakkant.

Två kort sticker nu ut – publiken tror att det är ett.

8. Dra ut **dubbelkortet** och lägg det (som ett kort) **med baksidan upp** ovanpå de två valda korten på bordet.
9. Lägg ner leken och ta upp "trekortspaketet".

Publiken tror: tre kort.

Du har: **fyra**.

Läget i trekortspaketet (viktigt)

Ordning uppifrån (som du nu håller dem):

1. **Blå baksida**
2. **Avvikande baksida**

3–4) Två kort med **bildsidan upp** (blå baksida)

Visningen som "tre kort"

1. Håll korten i höger hand ovanifrån, fingrar i framkant, tumme i bakkant.
2. Sprid dem som **tre** genom att vänster hand drar ut de två nedersta korten (de två bildsidan upp).
3. Ta de översta två som **ett** och placera dem mellan de två öppna korten.
4. Skjut ihop: det ser ut som tre kort, men du behåller kontrollen.

Blixten och förvandlingen

1. Ta blyxkuben från bordet.
 2. "Fota" genom att avfyra blixten över korten i handen.
 3. Sprid åter korten från botten som nyss.
- Nu ser publiken att **mittenkortet** (som tidigare verkade ha blå baksida) har **förvandlats** till en helt annan baksida.
4. Lägg de två översta korten som ett underst.
 5. Lägg det avvikande kortet på bordet med **baksidan upp** (som bevis).

Bli av med extra kortet (rent avslut på fas 1)

De kvarvarande korten i handen lägger du **bildsidan upp** på leken. På så sätt "försvinner" extrakortet naturligt in i leken.

Ta upp leken, vänd de två översta korten (som en normal hantering), och lägg ner leken igen.

Final: "det enda blå kortet"

1. Ta upp de **10 korten** du räknade av i början.

- Stick in det avvikande kortet någonstans **under** det översta kortet.
 - Publiken tror fortfarande att alla har blå baksida.
2. Vänd packet **bildsidan upp** och falskblanda så att **det enda blå-baksidiga kortet** ligger kvar där du vill (praktiskt: låt det ligga "säkert" för kontroll).

Forceringen i packet

Gör samma riffle/stopp-forcering, men:

- ha packet **bildsidan upp**
- ta endast en break över **bottenkortet**, som är det blå-baksidiga.

När åskådaren "misslyckas", säg:
 "Du lyckades inte välja det avvikande kortet... du fick ett helt vanligt med blå baksida."

Paus.

"Fast... det var faktiskt en bedrift. För det är det enda kortet här med blå baksida."

4. Kasta ut resten av korten ett och ett, baksidan upp, så de sprids på bordet.
5. Nu ser publiken att åskådaren verkligen har valt **det enda blå baksidan** bland fantasibaksidorna.
6. Bandsprid den stora leken för att visa att **hela leken** har blå baksidor.

Kommentar

Det här är **ett mycket starkt trick**:

- en plötslig, visuellt motiverad förvandling (blixten)
- följt av en logisk och knivskarp "enda kortet"-final.